

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Predlog komunistov

Skladno z duhom republikanske ustave ter določil Spomenice o soglasju in da bi se praktično pristopilo, oziroma prispevalo k rešitvi vprašanj, zadevajajočih polno enakopravnost pravic med Italijani in Slovenci, zahtevam v imenu svoje skupine, da se pokrajinskim svetovalcem slovenskega jezika v izvajanju njihove dejavnosti zagotovi pravica do rabe materinega jezika. Predlagam, zato, da se od strani pokrajinskega upravnega osebja poskrbi

za ustrezne prevode njihovih ustnih in pisanih posegov, da bi tako lahko opravljali svoje dolžnosti v prid rednega ter demokratičnega poslovanja pokrajinskega sveta, kot se to že dogaja v nekaterih drugih izvoljenih krajevnih svetih.

(Prednostni predlog, ki ga je v imenu komunistične skupine v pokrajinskem svetu dal tov. Furlan. Proti temu predlogu so glasovali desničarji in demokristjani, socialisti pa so se glasovanja vzdržali).

Sporazum je negativen

Po dolgotrajnih pogajanjih je bil podpisan dogovor o sestavi pokrajinskega in občinskega odbora v Trstu. Pogajanja, ki so jih predstavniki levega centra in SS vodili za hrbtom tržaških volivcev, so se zavlekle ne toliko zaradi programa, kot zaradi porazdelitve odborniških sedežev.

Se enkrat smo bili priča dokazu popolnega preziranja ljudske volje ter vsetranskemu podcenjevanju vprašanj, ki so na Tržaškem, prav v sedanjem času in predvsem po krivdi zgrešene politike levega centra, nadvse pereča.

Se enkrat se je izkazalo, da se tisti, ki vodijo stranke levega centra in tisti, ki s sedanjim levim centrom sodelujejo, niso ničesar naučili niti iz zadnjih volitev, četudi so jim dale zelo poučno lekcijo. Diskriminacija proti komunistom, ki so druga najmočnejša sila na Tržaškem, se še vedno nadaljuje.

Sporazum je bil torej podpisan. Ni še znano, kaj vse predvideva; gotovo pa je, da ne daje nobenega jamstva za to, da se bodo stvari bistveno spremenile. To velja predvsem za Slovence.

Z imenovanjem enega Slovenca za občinskega odbornika in enega Slovenca za namestnika odbornika v pokrajinski upravi se ne morejo rešiti številna in zapletena vprašanja Slovencev na Tržaškem!

Tudi izkušnje iz preteklega mandata so zelo prepričljive. S prihodom Hreščaka v tržaško občinsko upravo se ni vprašanje Slovencev v ničemer spremenilo.

In vendar nekateri omenjeni dogovor ocenjujejo pozitivno. Med temi so tudi voditelji skupine SS.

Ti voditelji pravijo, da so zahtevali, naj stranke koalicije proučijo določena vprašanja slovenkega šolstva, kot na primer razpis natečaja za učitelje osnovnih šol, določitev organikov na slovenskih enotnih srednjih šolah in razpis natečaja za razne asistente na znanstvenem liceju, imenovanje novih uradnikov v tajništvu trgovske akademije.

Toda, če nas spomin ne vara, so vsa ta vprašanja bila že v preteklosti predmet razprav na drugih mestih, ki so mnogo bolj kvalificirana kot pa je palača Diana v Trstu, kjer so potekala barantanja za sestavo tržaške pokrajinske in občinske uprave. Tudi dokumenti mešane italijansko-jugoslovanske komisije o tem govore. Prav tako govore o tem razni odgovori, ki jih je minister za šolstvo dal poslanki Mariji Bernetičevi.

Sicer pa je marsikaj od tega predvideno že v zakonu o slovenskem šolstvu, ki je bil sprejet že pred leti na pobudo komunističnih parlamentarcev in ki se po krivdi demokristjanov še vedno ne izvaja v celoti.

Na prvi seji tržaškega pokrajinskega sveta je v imenu komunistične skupine svetovalec Dušan

Furlan spregovoril v slovenščini. Rekel je samo to, da skladno z duhom ustave ter določili londonskega sporazuma zahteva, da se slovenskim pokrajinskim svetovalcem zagotovi pravica do rabe materinega jezika. Toda že to je bilo dovolj. Proti tej zahtevi, izrečeni v slovenskem jeziku niso vzorili le liberalci, in fašisti, temveč, kot v preteklosti, tudi demokristjani. In ko je svetovalec SS, sicer boječe in na koncu govora v italijanščini, v slovenščini voščil kolegom mnogo uspeha pri delu v korist prebivalcev tržaške pokrajine, so mu prav tako kot tovarišu Furlanu odvzeli besedo. (Kljub temu, da so demokristjani kompaktno glasovali proti rabi slovenščine v pokrajinskem svetu, je predstavnik SS s svojim glasom omogočil izvolitev, sicer zelo majajoče se pokrajinske uprave!)

Navedli smo le nekaj primerov (sicer se bomo k vprašanju še povrnili!) a že ti dokazi jasno govorijo o tem, da demokristjani in njihovi sopotniki nimajo najmanjše volje za spoštovanje pravic Slovencev. In že zato ni razloga, da jih nekateri podpirajo. Dogovor, ki je bil dosežen med strankami levega centra in voditelji SS ocenjujemo negativno.

Demokristjani s pomočjo fašistov in liberalcev proti slovenščini

To je dejansko stališče demokristjanov, ki gre za konkretizacijo obljub

V torek, 24. t.m. je v deželnem svetu Krščanska demokracija že zopet dokazala, kako spoštuje svoje takozvane obveznosti do slovenske narodne manjšine, ki jih prav te dni toliko propagirajo v okviru političnega sporazuma med KD, PSU in SS za sestavo pokrajinskega in občinskega odbora v Trstu. Zgodilo se je namreč, da je vsa skupina Krščanske demokracije v deželnem svetu (28 svetovalcev) kompaktno glasovala proti členu 101 notranjega poslovnika sveta, ki je predvideval možnost uporabe slovenščine v razpravah deželnega zakonodajnega organa. Na ta način je Krščanska demokracija ponovno dokazala, da v praksi ni odstopila niti koraka od svojega protislovenskega stališča, čeprav stalno podpisuje sporazume, ki obljublajo »razumevanje« potreb, zahtev in vprašanj Slovencev.

Kot je znano, so popravki k poslovníku deželnega sveta prišli pred deželni svet v torek 10. januarja. Tedaj je bil črtan odstavek iz člena 23, ki je predvideval, da lahko tvori posebno svetovalsko skupino

tudi en sam svetovalec, če je izvoljen na izključno slovenski listi. Proti temu členu sta nastopili tako vlada kot ustavno sodišče, ki je proglasilo za ničeno to določbo poslovnika. Pri glasovanju o členu 23 je dr. Šiškoč glasoval proti spremembi iz načelnih razlogov. Že tedaj je večina deželnega sveta odločila razpravo o poslovníku, kar je bilo očitno v zvezi s pogajanja za nov pokrajinski in občinski odbor v Trstu. Predstavnik SS dr. Škerk je bil tedaj odsoten.

V torek 17. januarja so ponovno odložili razpravo o poslovníku in konkretno o členu 101, češ da ni dovolj časa na razpolago, čeprav bi se bila seja lahko nadaljevala tudi popoldne, kot je bilo vedno v praksi, ko je šlo za važna vprašanja. Predlog o odložitvi so sprožili predstavniki KD in PSU in za odgoditev je z zelo nelogičnim in nepolitичnim obnašanjem glasoval tudi predstavnik SS dr. Škerk, ki se je vzdržal pa pri glasovanju o uvedbi »ekspedientne« metode pri reševanju vprašanj, ker se je videlo, da bi se pri

tajnem glasovanju verjetno pojavila iznenadenja v vrstah večine.

V torek, 24. t.m. je bila razprava o členu 101 zelo dolga in živahna. Kot je bilo pričakovati, je desnica otvorila težak topniški ogenj proti predlaganemu členu, nek fašist je celo grozil, ad bi uvedba takega člena prisilila javno mnenje k določenim ukrepom.

Od komunistične skupine sta v razpravo posegla tov. dr. Šiškoč in prof. Sema. Dr. Šiškoč je najprej odgovoril izpadom fašistov in liberalcev in predvsem podčrtal dejstvo, da se fašisti danes poleg groženj poslužujejo tudi takozvanih juridičnih in lažuridičnih argumentov proti členu 101, kar pa dokazuje le dejstvo, da jim je 25. april 1945 onemogočil, da bi v sedanjem obdobju nastopali proti Slovincem tako, kot so nastopali 20 let. Govornik je dejal, da je vprašanje uporabe slovenskega jezika v deželnem svetu načelnega značaja in ne izhaja le iz demokratičnih načel in direktno tudi iz načel republiške ustave, pač pa je predvsem zahteva, ki predstavlja predpogoj za kulturno obveščanje med ljudmi in med slovenskimi skupnostmi.

Opozoriti je treba na dejstvo, da nekateri zakoni, ki še danes veljajo v republiki, niso niti v skladu z načeli republiške ustave niti z dinamično stvarnostjo moderne in napredne družbe, ki si povsod išče čedalje nove poti za razširitev delokroga demokracije. Ne moremo ostati pri zakonih, ki so predvidevali in regirali demokracijo za elitne skupine, ko gremo danes celo preko pojma predstavniške demokracije v iskanju poti, sredstev in metod neposredne demokracije.

Glede slovenskega jezika ne smemo ostati na določenih ozkih pojmovanjih in interpretacijah, ki čeprav prihajajo s strani ustavnega sodišča, so le odraz statičnega, starokopitnega in v bistvu konservativnega pojmovanja o pravicah posameznikov in skupnosti. Naša skupina — je dejal dr. Šiškoč — ne postavlja niti vprašanja oportunisti in praktičnosti uvedbe slovenskega jezika v poslovanje deželnega sveta, saj bi to pomenilo zmanjšati pomen te zahteve, čeprav se lahko zgodi, da bo prišel v naslednjih zakonodajnih dobah v to avlo človek, ki ne bo poznal italijanščine in potem bomo videli, kako bi mu lahko preprečili, da bi izražal svoje misli v edinem jeziku, ki bi ga poznal. Za našo skupino je vprašanje načelno-političnega značaja. Tolikokrat je bilo obljubljeno s strani večine, da bo pristopila h konkretnemu reševanju zahtev Slovencev. No, sedaj je tu prilika, preizkusni kamen teh obljub. To bo bil prvi korak k globalni rešitvi vprašanj. Tu se bo videla odgovornost posameznikov, tu se bo videla odgovornost političnih skupin. Člen 3 posebnega statuta naše dežele ni le programskega značaja, a po besedah predsednika de-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR na uradnem obisku v Italiji

V torek je prispel na uradni obisk v Italijo predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR Nikolaj Podgorni. V Rimu so ga sprejeli z najvišjim častmi. Ob njegovem prihodu so izstrelili 21 topovskih salv.

Predsednik republike Saragat je v pozdravnem govoru med drugim poudaril poseben pomen obiska poglavarja sovjetske države, pomen, ki potrjuje stalno napredovanje odnosov med Sovjetsko zvezo in Italijo. Izrazil je tudi prepričanje, da bo ta obisk poglobil izmenjavo stališč o najaktualnejših vprašanjih, predvsem o vprašanju miru med narodi ter o pomirjenju in varnosti v svetu.

Predsednik Podgorni je v svojem prvem govoru med drugim podčrtal, da se med Sovjetsko zvezo in Italijo lahko razširi in utrdi sodelovanje na vseh področjih. Ugotovil je, da imata tako Sovjetska zveza kot Italija skupne interese glede mednarodnih in zlasti evropskih vprašanj. Utrditev odnosov med obema državama služi interesom miru in mednarodnega sodelovanja.

Poglavar sovjetske države bo ostal v Italiji en teden. Obiskal bo razne kraje med drugim tudi Turin, Milan, Benetke in Taranto.

Deželni komite KPI Furlanje-Juljske krajine je ob prihodu predsednika Podgornega objavil poseben proglas, v katerem je rečeno:

«Slovenski in italijanski komunisti, delavci in demokrati pozdravljajo Nikolaja Podgornega, predsednika Sovjetske zveze, poglavarja države, ki je izšla iz prve socialistične revolucije na svetu in ki je v petdesetih letih svojega obstoja dosegla najvišje ravni na družbenem, gospodarskem in znanstvenem področju. V Nikolaju Podgornem pozdravljamo državo miru, ki je s svojo veliko revolucijo ter z odločno in vztrajno politiko miroljubnega sožitja utrdila v milijonih ljudi na vseh kontinentih vero v svet brez vojne. Naj srečanje sovjetskega predsednika z italijanskim ljudstvom in vlado prispeva k ucvrstit-

vi prijateljstva ter gospodarskega in kulturnega sodelovanja med Italijo in Sovjetsko zvezo!»

Poziv tržaške federacije KPI

V zvezi z bombnim atentatom na sedež vodstva KPI v Rimu je tržaška federacija KPI izdala poziv na tržaško demokratično prebivalstvo, v katerem ugotavlja, da je atentat sad fašističnega ščunjanja k sovraštvu do komunistov in prve dežele socializma na svetu, z namenom, da bi motili ozračje toplega prijateljstva, s katerim se je italijansko ljudstvo pripravljalo na sprejem predsednika Sovjetske zveze Nikolaja Podgornega ob njegovem uradnem obisku v Italiji. «Na to zločinsko dejanje — je rečeno v pozivu — odgovorimo s še večno protifašistično enotnostjo in z enotnim ogorčenim protestom proti zločincem, njihovim navdihovalcem in mandatarjem, sovražnikom države in prijateljem med narodi ter z zahtevo, da se krivci takoj izsledijo in kaznujejo!» Na koncu izraža poziv solidarnosti z vodstvom KPI in pozdrav delavcev in demokratov predsedniku SZ z željo, da bi njegovi stiki bili čim bolj plodni v skupno korist vseh narodov

Srečanje Longo-Tito na Brionih

Popolno soglasje o aktualnih vprašanjih

Pretekli teden je bil generalni tajnik Komunistične partije Italije tovariš Luigi Longo na obisku pri predsedniku Zveze komunistov Jugoslavije v njegovi rezidenci na Brionih.

Ob koncu pogovorov na Brionih je tovariš Longo izjavil, da je zadovoljen s srečanjem, ki ga je imel s tovarišem Titom in drugimi voditelji ZKJ. Dejal je tudi, da so si med pogovori odkrito in obsežno izmenjali stališča o vprašanjih, ki zanimajo komuniste.

«Srečanje je še enkrat izpričalo bratske odnose, simpatije in solidarnost, ki povezujejo demokratično in delavsko gibanje obeh partij, prečutih s skupno voljo za obrambo miru, miroljubnega sožitja in za sodelovanje med narodi. V Italiji se bomo zmeraj zavzemali za krepitev takšnih odnosov», je poudaril tovariš Longo.

Tiskovna agencija agencija Tanjug je o pogovorih med Titom in Longom objavila sporočilo, v katerem je rečeno:

«V pogovorih predstavnikov Zveze komunistov Jugoslavije z generalnim tajnikom Komunistične partije Italije so proučili vprašanje skupnih medsebojnih odnosov obeh partij in nekatere druge probleme razvoja mednarodnih odnosov.

Predstavniki obeh partij so poudarili posebno pozornost izmenjavi gledišč o aktualnih problemih mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja.

V duhu prijateljstva, značilnega

za odnose med obema partijama, so pojasnjevali gledišča o vseh aktualnih vprašanjih, ki so bila predmet razpravljanja. V vsestranski izmenjavi gledišč sta obe strani poudarili koristnost pogostejših obojestranskih srečanj in drugih oblik posvetovanj med komunističnimi in delavskimi partijami o konkretnih problemih mednarodnih odnosov ter sodobnega komunističnega in delavskega gibanja, kadarkoli je treba obravnavati takšne probleme.

Pogovori so pokazali tudi, da obstaja popolno medsebojno razumevanje za gledišča obeh partij o aktualnih problemih komunističnega in delavskega gibanja.»

Sporazum o občinski upravi v Ronkah

Občino v Ronkah bodo v še dalje upravljale delavske stranke. Združena socialistična stranka — PSU — je sklenila, da bo podpirala občinski odbor KPI-PSIUP, da pa ne bo vstopila v občinski odbor.

Kot je znano je na volitvah 27. novembra 1966 KPI dobila 9 svetovalcev, PSIUP 1, PSU 3 in DC 7. Levi center ni prejel pričakovane večine.

Edina možnost je bila sestaviti levičarsko upravo. V vsakem drugem primeru bi bilo prišlo do komisarke uprave in seveda do novih volitev. Posebna odgovornost je padla na socialiste.

Začeti akcijo za prepoved kemičnega in bakteriološkega orožja

V reviji «France Nouvelle» števil. 1100/66 je Pascal Nappi objavil izredno zanimiv in vsestransko aktualen sestavek o nevarnostih, ki jih predstavlja kemično orožje. To orožje Američani že uporabljajo v Vietnamu.

Iz omenjenega sestavka povzemamo naslednje:

Razstrelitev prve atomske bombe v Hirošimi, avgusta 1945, ki je sejala smrt in pustošenje, je povzročila neizmeren vtis v svetovnem mnenju. Zato so imele kampanje proti uporabi atomske sile v vojne namene zelo velik odmev. Vendar morajo tudi druga dejstva, ki so prav tako vznemirljiva — npr. možna uporaba kemičnega in bakteriološkega orožja v vojni — pritegniti našo pozornost.

Ne da bi se vračali na vojno 1914-1918, v kateri so bili plini uporabljeni, in celo upoštevajoč, da niso bili uporabljeni v zadnji vojni, v številnih deželah raziskujejo, kako bi izpolnili kemično in bakteriološko orožje. Prav v sedanjem času v Vietnamu Američani uporabljajo «uspavajoče» ali «hromeče» pline proti vietnamskim rodoljubom, ter pline, ki povzročajo odpadanje listja.

Grožnja se toliko bolj precizira, ker nekateri strategji, kot npr. ameriški general J.H. Rothschild, izjavljajo, da so pristaši uporabe plinov in mikrobov v oboroženem spopodu, ter da je to zaradi učinkovitosti in prednosti «jutrišnje bodočnosti».

Ameriška vojska bo dobila v novem finančnem letu rekorden proračun za pogubonosno ter agresivno vojno v Vietnamu. To bo tretji največji vojaški proračun vseh časov. Edino vojaški stroški v najhujših letih druge svetovne vojne so presegali stroške, ki jih predvideva novi proračun. Predsednik Johnson je pred kratkim sporočil, da bo poleg rednega vojaškega proračuna, ki znaša 73 milijard dolarjev, zahteval od ameriškega kongresa še 9 milijard dolarjev za vojno v Vietnamu. Ali bo del teh nakazil namenjen tudi za izdelavo strupenih plinov? (Gornja slika je bila posneta v Vietnamu)

Zal, lahko rečemo, da je to že današnje orožje, ker ga ZDA že uporabljajo.

Treba je torej, preden bo prepozno, začeti akcijo za ustavev in ukinitve tega orožja.

Znano je, da je atomsko orožje drago in celo finančno uničujoče; poleg tega je njegova hiba v tem, da okuži predele, kjer so ga uporabili, in da potem čete mnogo težje zasedejo teren; končno pa vseeno zahteva podporo «konvencionalnega orožja», da ne omenimo zapletenih pripomočkov, ki jih terja njegova uporaba.

Raziskave o kemičnem in bakteriološkem orožju v resnici niso nikoli prenehale kljub prepovedi bakterioloških sredstev (prepoved, ki je bila izrečena na washingtonski konferenci leta 1921, so potem vse velike države odobrile na konferenci v Zenevi). Leta 1935 je Hitler ukazal svojim znanstvenikom, da pojačajo raziskave. Nemški kemik Schrader je uresničil sintezo tabuna, ki se je izkazal kot zelo strupen za človeka. Tabun so začeli izdelovati leta 1945. Ko je bila Anglija o tem obveščena, je izdelala sarin in soman, ki sta še bolj strupena kot tabun. Avgusta 1945 so Sovjeti odkrili v Zgornji Šleziji podze-

meljsko tovarno strupenih plinov. Konec vojne je nastopil, preden so nacisti lahko začeli uporabljati pline v vojni.

Zdaj mislijo strategji, da morajo vojne služiti za osvajanje dobrin vseh vrst (zemeljskih in podzemeljskih sredstev) in osvajanje ljudi na ideološkem in gospodarskem področju (ideološki neuspeh Američanov v Vietnamu delno pojasnjuje njihove neuspehe).

Predsednik Kennedy je izjavil v ameriškem kongresu: «Sposobni moramo biti premišljeno izbrati svoje orožje. Potrebujemo popolnoma nove tipe ne nuklearnega orožja in opreme.» (Vendar zaradi tega niso opustili atomskega orožja, s katerim od časa do časa grozijo.)

Američani so ustanovili poseben korpus, Chemical Corps U.S.L. Leta 1964 so razdelili, da v okolici Newporta (Indiana) neka tovarna izdeluje proizvod, ki povzroča smrt s splošno tetanizacijo in bi se ga praktično ne dalo odkriti; v Edgewoodu in Deverju pa izpopolnjujejo «onesposabljače» psihokemično orožje.

Pred to grožnjo je Sovjetska zveza osnovala sekcijo kemične obrambe,

(Konec prihodnjic)

Po dolgem zavlacovanju

Seja pokrajinskega sveta v Trstu

V torek zvečer je bila prva novoizvoljenega pokrajinskega sveta v Trstu. Na dnevnem redu je bila izvolitev predsednika in odbornikov. Ker stranke, ki sestavljajo levi center nimajo absolutne večine v svetu, je bila izvolitev nemogoča. Volitve so bile preložene na sredo zvečer. Na drugi seji je namreč možno izvoliti tako predsednika kot odbornike z navadno večino. Sicer pa v pokrajinskem svetu levi center nima niti navadne večine. Na seji, torej, ki je bila v sredo so bili poleg predsednika izvoljeni tudi odborniki. Za predsednika je bil z 12 od skupnih 24 glasov izvoljen demokristjan Savona, za odbornike pa Fogher in Apih od PSU, Visentini in Dassovich od DC; za namestnika odbornikov pa Foschi od DC in Saša Rudolf od SS.

V začetku torkove seje je v imenu svetovalske skupine KPI spregovoril v slovenščini tovariš Dušan Furlan ter dal prednostni predlog glede rabe slovenskega jezika. (Predlog objavljamo na I. strani).

Ze dejstvo, da je naš tovariš spregovoril v slovenskem jeziku je razburilo duhove v sejni dvorani. Liberalci, fašisti in demokristjani so vzorili proti temu. Ker je bil to prednostni predlog, so se morale o njem izreči vse svetovalske skupine. Za predlog sta poleg komunistov glasovala samo svetovalca Slovenske skupnosti in Gibanja za neodvisnost.

Sledile so izjave načelnikov svetovalskih skupin v zvezi z volitvami predsednika in odbornikov.

Na seji vsredo je v imenu skupine KPI svetovalka Weiss dala prednostni predlog, v katerem je rečeno, da je komisaraska uprava na

pograjini odobrila proračun za l. 1967 in s tem odvzela izvoljenemu organo pravice. V predlogu je tudi rečeno da ima pokrajinski svet pravico zahtevati razprav o proračunu. Toda da predlog je bil z večino glasov zavrnjen.

Iz izjave, ki ji je prebral načelnik skupine KPI povzemamo naslednje:

Po dolgih tednih pogajanj za stavo odbora levega centra, se danes nahajamo tu, da bi, med drugim, čuli o programu, ki je še vedno oni iz l. 1964, neglede na to, da je proračun za l. 1967 že bil odobren od strani komisarke uprave, s čimer je na najbolj škandalozen način bila novoizvoljenim svetovalcem odvzeta možnost, da o njem demokratično razpravljajo. Nihče od predstavnikov strank levega centra pa proti temu dejanju ni niti črnil.

Skoda, ki jo je bila povzročila volgotranja odsotnost in z njo povezana nedejavnost izvoljenih organov v mestu in pokrajini, je tem večja, ker se je v teh dveh mesecih po končanih volitvah in navzlic vsem obljubam ter propagandi proces gospodarskega propadanja Trsta še s pospešeno naglico nadaljeval. Papirnati grad «velikega Trsta» je na tem, da se zruši.

Kako je moglo priti do vsega tega? Zaradi tega, ker je danes prišlo že do popolnega poloma levega centra, ker je ta že povsem degeneriral — da uporabimo iste besede, vsebovane tudi v manjšinski resoluciji CK PSU, ki jo je bil odobril celo tržaški tajnik PSU, Pittoni, ki pa obenem s prav porazno nedoslednostjo ne opaža iste generacije levega centra v Trstu,

kjer obstaja toliko dokazov zanjo.

Dejstvo je da obstaja dejanska potreba po spremembah, po določenih preusmeritvah, vendar tega ni moč doseči s podpiranjem KD, ki v resnici nasprotuje sleherni resnični obnovi, pač pa je to dosegljivo z združitvijo vseh sil, tako znotraj kot zunaj levega centra, ki so zainteresirane na politiki demokratične obnove in socialnega razvoja, predvsem pa zavzemajoč se za to, da se ustvari novi odnosi.

Tako je s tem v zvezi potrebno braniti in varovati tudi avtonomijo naše ustanove, kateri je bil na tako brutalen način vsiljen letošnji proračun. A poleg tega je še neko drugo vprašanje, vprašanje, ki predstavlja osnovo demokracije in temeljni prvi pogoj slehernega mirnega razvoja in civilnega življenja v mestu in pokrajini, kakršna sta naša: namreč nujna potreba, da se čimprej rešijo vsa doslej še nerešena vprašanja v prid slovenskega prebivalstva, potreba po novih idejah, pobudah in konkretnih dejanjih, ki bi jih pokrajinska uprava mogla in morala dati v tem smislu. Gre za vprašanje šol, uporabe jezika, za vprašanje neoviranega, svobodnega razvoja slovenske skupnosti na gospodarskem, socialnem, kulturnem področju, gre skratka za uveljavitev popolne enakopravnosti pravic Italijanov in Slovencev. In pri tem ne mislim na kako občasno koncesijo ali drobtinico, a tudi ne na tisto vrsto dvoumnega takticizma, kakršnega je bil pokazal neki predstavnik «Slovenske skupnosti», ki svojo narodno zavednost izraža samo z besedami, v praksi pa jo podreja hlapčevanju KD.

HỘI HỒNG THẬP TỰ
VIỆT-NAM ĐÀN CHỦ CỘNG HÒA
HÀ-NỘI

Al Comitato Sloveno per il Viet Nam
GORIZIA

che ha sottoscritto L. = 80.000 =
per l'invio di cassette sanitarie alla Croce
rossa vietnamita.

Il Comitato per l'assistenza sanitaria al popolo del Vietnam

V slovenskih vaseh goriške pokrajine so nabrali 80.000 lir za zdravila, ki jih bodo poslali vietnamskemu ljudstvu. Na gornji sliki: potrdilo, ki ga je poslal osrednji ital. odbor goriškemu odboru za Vietnam

KPI zahteva splošno reformo soc. skrbstva

Vodstvo Komunistične partije Italije je preteklega decembra sprejelo posebno resolucijo o vprašanjih socialnega skrbstva in zdravstva. V resoluciji med drugim poudarja, da je do sedanjega nevzdržnega stanja privedla zgrešena politika demokristjanov, ki so, kot je znano, v vseh dvajsetih letih, ko so na oblasti, vselej odločno nasprotovali vsakršni reformi na tem področju.

Vodstvo KPI se zavzema za uvedbo takega sistema javnega skrbstva, ki bo v skladu z zahtevami delavcev in upokoencev; zahteva tudi reformo ustanov, ki so za to poklicane ter možnost, da bodo delovni ljudje dejansko lahko izvajali kontrolo nad temi ustanovami.

Vodstvo KPI se zavzema tudi za to, da bodo sredstva iz skrbstvenega sklada namenjena predvsem skrbstvu, da se storilnosti izboljšajo ter da se teh sredstev ne uporablja v druge namene. Za to, da bodo skrbstvene ustanove delovale kot je želeli, je potrebno, da se izvede radikalna reforma, da dobe zavarovanci možnost kontrole nad delovanjem vseh ustanov in to ne le na periferiji temveč tudi na vrhu. Posebno skrb vodstvo KPI posveča vprašanju starostnih pokojnin ter zahteva, naj bodo pokojnine po štiridesetih letih dela upokoencev take, da jim bodo zagotovile dostojno življenje. V nobenem primeru ne smejo biti te pokojnine nižje od 80% plače.

prispevkov naložijo v delnice zasebnih družb. Ni slučaj, da je vnovčilo troje ustanov (INPS, INAM in INAIL) v štirih letih 16.558 milijard, zavarovancem pa izplačalo v istem obdobju 13.229 milijard v raznih oblikah.

Dejstvo je, da plačujemo v Italiji največ odtrgljajev, za to uživamo najmanj pravic. Kriza je na dlani: socialno skrbstvo in organizacijo zdravstva je treba preosnovati: to mora postati zahteva vseh delovnih ljudi. Ni dovolj, če se kdo zgraža nad »superodpravninami« a hkrati stoji ob strano.

Tako je: v kapitalistični družbi lahko rodi sad samo borben nastop. Od nas je odvisno, če se bo spremenil val ogorčenja zaradi »superodpravnin« v vihar zahtev po združitvi vseh socialno-zdravstvenih ustanov v enotno in splošno »Ustanovo za zdravstveno-socialne usluge«. V vodstvu te ustanove naj na državni, deželni, pokrajinski in občinski ravni sede zastopniki kategorij, ki se jih stvar tiče: delavcev, obrtnikov, kmetov. Tak zakon je predložila poslanska skupina KPI v rimskem parlamentu. Vlada zavlačuje, ker se ji splača počakati pomladi '68, ko bo razpuščen parlament in bodo nove volitve. Tedaj bodo vsi zakonski

Slovenska prosvetna zveza priredi v nedeljo, 29. jan. ob 16. uri

Prešernovo proslavo v Kulturnem domu v Trstu

Nastopili bodo pevski zbori s Tržaškega in Goriškega.

Vstopnina 500 lir

Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom pri blagajni dvorane.

predlogi zapadli. Toda to se ne sme zgoditi!

Poleg tega pa je povezana stvar reforme zdravstvenega skrbstva z preosnovo farmacevtske industrije. Z zdravili se odvija nesramna špekulacija, saj gre za služež v nekaterih primerih v 2000% v primerjavi s proizvodnim stroškom. Zdravje pa bi ne smelo biti predmet denarnih špekulacij. Zato komunisti zahtevamo, naj se podpravi zdravil-ska industrija. S tem bi se prihranilo na tisoče milijard in bi tudi odtrgljali na plačah bi bili manjši.

Za kulturno sodelovanje med Ljubljano in Trstom

Ljubljansko »Delo« je pred nedavnim posvetilo svoj uvodnik vprašanju kulturnih izmenjav med Ljubljano in Trstom. V uvodniku je med drugim rečeno:

»V sproščenem prelivanju hodi jo ljudje iz ene države v drugo, se obiskujejo in spoznavajo ter se vzajemno dopolnjujejo vsakovrstne dobrine. Zlasti velja to za Ljubljano in Trst. Toda, morda bi bilo le prav, če bi mimo izmenjave materialnih dobrin poiskali na podlagi prostega trga tudi nekaj vzajemne kulture. Zadržkov ne more biti, saj so odnosi, tako gospodarski kot politični, med obema deželama trenutno kar najbolj ugodni. Gre predvsem za izmenjavo kulture v ožjem pomenu besede, za sodelovanje najvišjih umetnostnih in znanstvenih ustanov

Res je, da tudi zdaj nismo brez kulturnih stikov, posamičnih obiskov in izmenjav v manjšem obsegu. Vendar je pri vsem tem glavni posrednik le slovenska manjšina v Trstu, njeni kulturni domovi z bolj ali manj zaključnim krogom publike oziroma gostovanja tistih italijanskih skupin in posameznikov, ki so s slovensko manjšino povezani. Nikakor nečemo podcenjevati dragocene

vloge vseh teh izmenjav; še več: vse to nam je močno pri srcu, saj je ta narodnostna manjšina, čeprav po državljanstvu italijanska, po svojem jeziku naša in tako most med obema deželama.

Toda, kakor smo navezali kulturne ustanove na najvišji, splošni, mestni in pokrajinski ravni med Celovcem in Ljubljano, z Vidmom ali Benetkami, z Dunajem ali Varšavo, tako si posebej želimo, da bi kulturne izmenjave uresničili tudi s Trstom. Prepričani smo, da je to prav tako naravno, kot je naravna vsakovrstna druga izmenjava med bližnjima mestoma.

Povsem soglašamo z mislijo in željami, izraženimi v tem uvodniku. Res, možnosti za tesno sodelovanje med Trstom in Ljubljano obstajajo. Danes Ljubljana uradno sodeluje ne le z Benetkami, s Parmo in Reggio Emilio, pa tudi s Trevisom, z Gorico, ne sodeluje pa s Trstom. In vendar reprezentativne skupine, ki gostujejo v raznih italijanskih mestih, potujejo skozi Trst, kjer pa se ne ustavijo, ali pa če se ustavijo, store to na željo ene ali druge slovenske manjšinske organizacije.

Toda to ni dovolj. V času širokega sodelovanja na raznih področjih, v času ko je nešteto konkretnih dokazov, da je sodelovanje vsestransko v korist obeh strani, zares ni nobenega razloga za to, da ni uradnega sodelovanja tudi na kulturno-umetnostnem področju. S takim sodelovanjem bi se obojestransko razumevanje še bolj učvrstilo in odstranjene bi bile že preživele pregrade.

Tisti, ki so za to odgovorni, bi morali konkretno dokazati, da so enkrat za vselej pometli s preteklostjo... To bi morali storiti tisti, ki so na oblasti. Stranke, ki sestavljajo levi center bi lahko to storile. Tudi v tem je merilo njihove iskrenosti.

Predlog koprskim občinskim oblastem

»Odbor članov bivših mladinskih društev obvešča slovensko javnost, da je dne 18. jan. t. l. predložil koprskim občinskim oblastem utemeljen predlog, da se v spomin na zaslužnega borca za narodni obstoj zamejskih Slovencev med obema vojana, Tržačana pok. Romana Pahorja imenuje z njegovim imenom eno izmed koprskih ulic.

Pismo uredništvu

Pred kratkim so na Proseku odprli obnovljene prostore Prosvetnega doma. Razveseljiv dogodek, ki zasluži širši odmev!

Lahko si je namreč predstavljati, da je bila obnovitev prostorov tega Doma združena z napori in žrtvami. Tudi dejstvo, da je prosvetno društvo Prosek-Kontovel septembra p.l. organiziralo večjo prireditev, ki je imela za cilj zbrati nekaj sredstev v ta namen, to potrjuje. Na omenjeni prireditvi je sodelovalo več pevskih zborov. Toda, na otvoritev prenovljenega Doma niso povabili nobenega društva. (Sledi podpis).

Verjeti hočemo, da niti čas, niti razmere niso najugodnejše, razumeti pa skušamo tudi občutljivost tistih, ki so izkazali svojo solidarnost. Uredništvo.

Sedanja ureditev je krivična

Sedanja ureditev socialnega zavarovanja, zdravstva in pokojninskega skrbstva je krivična. To ve vsak delavec, posebno še tisti, ki je dosegel svojo starostno dobo in ki je sklenil iti v pokoj. »Garal sem vse življenje, vsak teden plačeval odtrgljaje, pa je pokojnina taka, da bi morali v družini jesti enkrat dnevno: samo tako bi trajala ves mesec.« Kolikokrat čuješ take izjave, ki so tragično resnične.

»Plačuješ prispevek za »sklad delavskih stanovanj (GESCAL)«, pa te stanovanje krvavo stane (če prideš do njega), plačuješ za bolniško blagajno a če se hočeš resneje zdraviti moraš po specialisti (in tega plačaš posebej). Potrebuješ zdravilo? Vsa so brezplačna, le da so običajna. Kakorkoli potrebuješ kako posebno zdravilo že zvijajo nos in najraje iščejo posebne izgovore, kakor če bi zanj sitnari in bi bilo to le kaprica.« Take in podobne ugotovitve čuješ pogostokrat tudi med našimi ljudmi.

Da ne govorimo o kmetih, ki pokojnine samo sanjajo, ali rudarjih in kamnosekih, ki jim pljuča razjeda silikoza a je INPS ne pozna. V nekem kraju v srednji Italiji je dva dni po smrti moža prejela vdova pismo zdravstvene komisije, kjer je pisalo, da »izhaja iz pregleda, da ni stanje moža zaskrbiljujoče«. Umrli je za silikozo!

Hkrati pa »dobronamerno« časopisje objavlja novice, ki naj bi spdale med zanimivosti, da je ta ali oni ravnatelj (ali misovec, kot posl. Roberti) dvignil odpravnino 25 milijonov in uživa penzijo 430.000 lir mesečno. Za primerjavo: invalid, delavec, ki mu je stroj odtrgal desno roko, dobi mesečno 66.250 lir.

Kako to? Morda nimajo INAM, INPS, INAIL denarja? Brez skrbi, toliko ga imajo zbrana, da si dovolijo »prijoljšek« in del vplačanih

Jolanda Kvas:

Bili smo v Španiji

»Pomagajte nam obraniti demokracijo! Če bo španska demokracija uničena, ji bo sledila vojna, ki se ji vsi želimo izogniti!«

Iz poziva CK KP Španije na svetovno javnost, 29.7.36.

Deset dni po vstaji fašističnih generalov je španski radio večkrat zapored oddal poziv, ki je izzvenel kot prerokba. Žal se je njegove usodne resničnosti zavedalo le malo ljudi. Evropski malomeščan je prav tedaj deloma nejevoljno, a deloma zavzeto strmел na paradno cirkuško areno Hitlerjeve Nemčije in dogodki onstran Pirenejev so bili zanj samo zaporeden pretep med srboritimi Španci. Tragedijo, ki je čakala Špance, a kasneje svet so zaslužili morda le najbolj daljnovidni demokrati, antifašisti in seveda komunisti. Komunistična partija je udarila plat zvona. Zati-rane in preganjane, skrivaje se v ilegali, je uporabila vse pripomočke, da opozori svet na grozečo nevarnost. Starejšim rodovom so še gotovo v spominu »Španski teden« in neštete druge akcije, ki so jih priredili komunisti Klic španske demokracije ni ostal bdež odmeva, čeprav je bila uradna Evropa zanj gluha, oziroma ga je slišala le toliko, da je lahko izglasovala zakone, s katerimi je zagrozila z zapornimi kaznimi in visoko globo vsakomur, ki bi se drznil priskočiti na pomoč Republiki. Zakoni so zavirali, niso pa preprečili delavcem, študentom, kmetom in izobražencem udreti skozi goščave in skalovja skrivnih stez čez Pireneje. V tišini noči brez stežje skupine mladih, boju in žrtvezd so po njih stopale najprej maloštevilne, kasneje pa vse pogovam naproti. Rimska cesta ni več vodila v Rim, temveč v Madrid.

Prav za prav v Albacete, kajti tam so se začele formirati prve mednarodne brigade »prostovoljcev svobode«. Zamisel o organizi-

ranju posebnih formacij za tuje borce je nastala nekako sama od sebe. Začelo se je tako, da so se v Španiji bivaajoči inozemci - antifašisti takoj po 18. juliju aktivno pridružili boju proti sovražnikom republike. Sledilo jim je več športnikov, ki naj bi se 20. julija udeležili olimpiade v Barceloni. Olimpiada je, kajpada, odpadla, a mladi atleti so si na športne drese pripeli kokardo španske republike. Kmalu nato so začele prihajati čez gore prve skupine francoskih antifašistov, za njimi pa begunci iz fašističnih in protifašističnih dežel - Nemci, Poljaki in Italijani, ki so se bili zatekli pred fašističnim terorjem v Francijo. Prispeli so tudi Jugoslovani, Grki, Romuni, Skandinavci, Amerikanci, Afričani, Avstrijci... 52 narodnosti je bilo zastopanih na prvem »placé d'armes« demokracije proti fašizmu. Sprva so jih vključevali v razne enote republikanske milice, ko pa je njihovo število razraslo, je bilo treba formirati posebne oddelke.

Tako so nastale mednarodne brigade s štabom v majhnem pokrajinskem mestu Albacete in z bataljoni, razmeščenimi po okoliških vaseh. Tam so bila tudi vežbališča, kajti iz množice predanih, navdušenih, toda v vojaških veščinah večinoma nepoučenih ljudi, je bilo treba narediti vojsko. Naloga je bila tem težja zaradi babilonske zmešnjave jezikov, ki so jo organizatorji brigad nekako premostili s tem, da so sestavili enote po enakih ali vsaj podobnih jezikih. Nastali so bataljoni »Thealmann« z nemško govorečimi ljudmi, »Garibaldi« italijansko, »Dombrowsky« - poljsko in sploh slovansko, »Pariška komuna« - francosko, »Lincoln« - angleško »Djuro Djaković« - srbsko in slovensko itd. Popoldne jezikovne enotnosti pa v mnogih primerih ni bilo moč doseči, saj je n. pr. samo bataljon »Čapajev« štel pripadnike 21 narodnosti.

Iz te, po narodnosti, kakor tudi politični sestavi tako pisane množice, se je 5. novembra 1936. leta izoblikovala prva tuja vojaška formacija republikanske Španije, ki je dobila ime »XI. mednarodna brigada«. Čez štiri dni je sledil ukaz o formiranju nove, oziroma XII. mednarodne brigade, ki naj tako kot XI. brigada takoj krene proti Madridu, kajti španska prestolnica je bila v smrtni nevarnosti. Kljub temu, da je bil »najstarejši« brigadir šele 10 dni v Albacetu, da so nekateri novinci prispeli šele pred 24. urami in da je kompletirana enota, bataljon »Garibaldi«, posedovala samo 35 pušk in en mitraljez, je bila brigada v 36 urah formirana in pripravljena za boj.

Madrida sicer niso rešile mednarodne brigade, vendar sta bila njihova prisotnost in njihovo junaštvo izredno pomembni dejavniki v herojskem odporu madridskega prebivalstva in španske ljudske armade, ki sta kljub mnogokratnim napadom do konca vojne ohranila svobodo svoje prestolice.

Po krvavih poteh španske Kalvarije so hodili »interbrigadirji«, kakor so jih ponekod imenovali - od Madrida preko Jarane, Guadalajare, Pozoblanca, Bruneta, Teruela, pa do Ebra. Zagrizeno boreč se, so odstopali pred združeno premočjo svetovnega fašizma, podprtega z izdajalskimi akti tedanje evropske diplomacije, ki jih je končno prisilila, da so se leta 1939 umaknili za meje Španije. Vendar ne vsi! Mnogo, zelo mnogo jih je ostalo na položajih kot jamstvo, da bo tudi špansko ljudstvo nekoč, morda ne tako kot v tistih grozotnih letih, morda brez orožja in smrti, a vendarle - doseglo svobodo.

Od 400 slovenskih mož in fantov, ki so se pred tridesetimi leti prvi z

(Nadaljevanje na 4. strani)

S tržaškega ozemlja

Neuspeh levega centra

S prve seje občinskega sveta v Trstu

Prva seja novoizvoljenega občinskega sveta v Trstu je bila neuspešna za levi center in tiste, ki ga podpirajo. Ze pri prvem glasovanju je levi center ostal v manjšini. Ni prišlo do izvolitve župana, ne odbornikov. Prišlo je celo do tega, da je svetovalec Spaccini, ki ga je demokristjanska stranka izbrala za bodočnega župana — ta je tudi predsedoval — prekinil sejo. Do »incidenta« je prišlo zaradi netočnosti zvezi z izvolitvijo nekaterih svetovalcev. Independentistična svetovalka Marchesich je namreč optirala za pokrajinski svet in je torej dala ostavko na mesto v občinskem svetu. Njeno mesto v obč. svetu zasedel kandidat Taddeo. Svetovalec PSDI-PSI Del Tutto pa je odstopil, zato da pride na njegovo mesto njegov kolega Mocchi, ki ni bil neposredno izvoljen. Toda oba kandidata nista pravočasno izvršila obveznosti, ki jih predpisuje zakon, zato, ju občinski svet ni mogel potrditi.

Toda med sejo, ki je bila precej burna, so prišle na dan še druge netočnosti. Npr. demokristjan Chicco je bil izvoljen za svetovalca, kljub temu, da je bil predsednik občinske podporne ustanove (ECA), kar pa zakon prepoveduje. Naš svetovalec tovariš Calabria je to zelo jasno obrazložil. Chicco bi bil moral še pred volitvami odstopiti s predsedniškega mesta, toda tega ni storil.

Nekateri svetovalci so ugovarjali tudi izvolitvi Hreščaka, ker je namreč deželni. Ugovor pa ni držal, ker Hreščak ne zavzema položaja, ki bi bil sporen.

Predsedujoči Spaccini je vztrajal pri zahtevi, naj se vse te »pomankljivosti« spregleda, kar po občinski svet ni mogel sprejeti. Zadeva je bila dana na glasovanje. Izid glasovanja je bil negativen za levi center. Po tem glasovanju so se načelniki svetovalskih skupin dogovorili, da bo nova seja občinskega sveta v četrtek 26. (Ker je bil naš list tedaj, ko se je začela omenjena seja, že pripravljen za tisk, ne moremo danes poročati o njenem poteku).

Skupina občinskih svetovalcev KPI je po prvi neuspeli seji objavila sporočilo, v katerem je rečeno, da je že prva seja pokazala vso šibkost ravnovesja, ki so ga stranke levega centra dosegle. Po dveh mesecih zavlačevanja sklicanja občinskega sveta in raznih kompromisov, so demokristjani hoteli vsiliti svetovalcem svojo voljo tudi proti zakonu. Pod težo točnih ugovorov opozicije so bili poraženi in tudi sam sklep Spaccinija, ki je določen za novega župana, da prekine sejo, je izraz tega poraza. Komunistični svetovalci obsojajo to ravnanje demokristjanov in poudarjajo, da morajo odgovorno upravnega mesta prevzeti ljudje, ki bodo razumeli potrebe mesta ter uveljavili avtonomijo krajevnih ustanov.

Umrli je Ivan Caharija Bil je med ustanovitelji KPI

Umrli je tovariš Ivan Caharija-Babčev iz Nabrežine, eden izmed ustanoviteljev KPI v naših krajih, tovariš, ki je bil s svojim delom za stvar našega gibanja nam vsem v vzgled.

Ivan Caharija je že v mladih letih vstopil v takratno delavsko stranko ter se aktivno udeleževal v njenih vrstah. Leta 1921 je skupaj s tovariši Alojzjem Coljo, Josipom Marizzo, Stefanom Lebanom in številnimi drugimi vstopil v novoustanovljeno Komunistično partijo Italije. Tedaj je v Nabrežini začela aktivno delovati mlada komunistič-

na sekcija, v kateri je bil tovariš Caharija odgovoren za širjenje tiska. Z veliko vnamo je širil zlasti glasilo »Delo«.

Za časa fašizma je tov. Caharija okusil mnogo grenkob. Ker so ga fašisti neprestano preganjali, se je izselil najprej v Jugoslavijo, nato

pa v Romunijo, kjer je ostal do konca vojne. Iz Romunije se je najprej preselil v Rim, kjer se je ponovno povezal s komunistično partijo. Pred nekaj leti pa se je vrnil v svoj rodni kraj, kjer si je uredil prijeten dom.

Do svoje smrti je bil izredno živim zanimanjem, spremljal življenje delavskega gibanja. Pa ne le spremljal marveč tudi aktivno deloval, tako na področju nabrežinske sekcije KPI, kot na področju Združenja upokojencev.

Nabrežinski tovariši ga bodo zelo pogrešali, zlasti v bodočih volilnih kampanjah in v akcijah za novčenje v partijo.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Na željo družine pokojnega je bil pogreb s cerkvenim obredom, sekcija KPI v Nabrežini pa je poskrbela, da ga je na njegovi zadnji poti na domače pokopališče spremljala nabrežinska godba. Pogreba, ki je bil prejšnjo nedeljo, se je udeležilo veliko število domačinov in okoličanov.

Zalujočim svojcem izražamo občuteno sožalje.

Tragična smrt Edvina Starca

V noči med preteklo soboto in nedeljo se je zgodila na pokrajinski cesti blizu Križa huda prometna nesreča, ki je terjala eno smrtno žrtev in tri ranjene.

24-letni univerzitetni študent Edvin Starc s Kontovele se je peljal z avtom v smeri proti Križu. Na cesti je zagledal ranjenega prijatelja 22-letnega Julija Zerjela iz Križa, ki se je malo prej zdrsnil z vespo. Edvin je ustavil avto ter priskočil na pomoč ranjenemu prijatelju. Dvignil ga je ter položil v avto, z namenom, da ga pelje domov v Križ. Ko je prevozil nekaj kilometrov je iz nasprotne strani pridrvel avto »giulietta«, ki ga je šofiral 20-letni Dario Zerjal iz Nabrežine, v katerem se je peljal tudi 22-letni Rado Šibelja prav tako iz Nabrežine. No mokrem cestišču in verjetno tudi zaradi prevelike hitrosti, je »giulietta« zaneslo na skrajni desni cestni rob. Zadel je v steno, kar je povzročilo, da se je avto z vso silo zagnal v levo ter tako trčil čelno v Starčev avto. In zgodila se je katastrofa, pri kateri je fant, ki je nudil pomoč prijatelju, obležal mrtve.

Vest o tej hudi nesreči je pretresla vse, ki so dobrega Edvina poznali in cenili; mater, sestro in brata pa do skrajnosti potrla.

Težko prizadeti družini izražamo iskreno sožalje.

Iz goriške pokrajine

Velika zmaga FILTEA-CGIL v sovodenjski predilnici

V sovodenjski predilnici so letos prvič volili notranjo komisijo. Kandidatne liste so predložile tri sindikalne organizacije: FILTEA-CGIL, CISL in UIL. Velik uspeh je dosegla FILTEA-CGIL. Prejela je 162, t.j. 66,9% glasov in si tako zagotovila tri sedeže v notranji komisiji; CISL je prejela 65 t.j. 26,8% glasov in bo zato imela en sam sedež v notranji komisiji; UIL pa je prejela samo 15 glasov. Na listi FILTEA-CGIL so bili izvoljeni: Vilma Brajnik, ki je prejela 101 preferenčnih glas; Gabriel Petejan, ki je prejel 55 preferenčnih glasov in Stanko Maligoj, ki je prejel 44 preferenčnih glasov.

Odgovor kritiku

»Katoliški glas« je dne 19. januarja t. l. objavil sestavek z naslovom »Poslanstvo katoliškega tednika«. Ta sestavek je napisal goriški nadškof msgr. Pangrazio. Med drugim je v tem sestavku zapisano: »Katoliški tednik mora biti prežet z voljo za dialog tako z enako mislečimi kot z idejnimi nasprotniki. Kadar vodi polemiko, naj bo ta dostojna, prepričljiva in duhovita; na splošno naj se pa tega izogiba, kajti stalno kritiziranje vsega, kar stori drugače misleči, bi mu dalo pečat časopisa, ki ne zna drugega kot grajati in bi znižalo njegov ugled.«

Ce pogledamo celo vrsto člankov, ki jih je »Katoliški glas« objavil npr. v zvezi z občinskimi sejami v Doberdobi, moramo reči, da se uredništvo omenjenega lista ne drži teh navodil. Zato dvomimo, da bodo v bodoče želje msgr. Pangrazia kaj zalegle.

Dopisnik K.G. iz Doberdoba se je lansko leto na vse kriplje zaganjal ob »komunističnega župana«, »komunistično upravo« in »komunistične svetovalce«. Pri tem moramo pripomniti (to nedvomno ve tudi dopisnik K.G. iz Doberdoba), da nista ne občinska uprava, ne svetovalci liste »Občinske enotnosti« monopol komunistov.

Svetovalci omenjene liste so bili izbrani za kandidate na splošnih sestankih v Doberdobi, na katerih so bili udeleženi ljudje različnega političnega prepričanja in tudi neodvisni. (Kandidate pri lipovi vejici v Doberdobi in mogoče tudi drugod, izbirajo v največji tajnosti samo »izbrani«.) Ko dopisnik iz Doberdoba hoče vse prikazati kot »komunistično zlo«, v upanju, da bo koga preplašil, se zelo moti, kajti prebivalci doberdobske občine poznajo mnogo bolj od člankarja svoje svetovalce, po drugi strani pa so minili časi izobčevanja in križarske gonje proti komunistom.

Zelo lahko bi nam bilo kritizirati obnašanje nekaterih svetovalcev opozicije na sejah doberdobskega občinskega sveta. Za to smo imeli nedavno priložnost, toda gola polemika zaradi pik in vejic in še toliko manj osebni napadi (v vseh člankih K. G. se napada predvsem župana Jarca) ne vodi nikamor in nikakor ne, pripeva k dialogu, o katerem govori msgr. Pangrazio.

Tega bi se morala zavedati občinska svetovalka gđ. Ferletičeva in dopisnik Kat. glasa iz Doberdoba. Korisno bi bilo, da bi zgoraj omenjena prisostvovala poteku kake občinske seje v Sovodnjah in Steverjanu, da bi spoznala konstruktivno vlogo, ki jo ima manjšina »Občinske enotnosti« v Steverjanu in zakaj ne tudi manjšina »Lipove vejice« v Sovodnjah. Vloga opozicij je v teh dveh občinah dosti bolj koristna kot citiranje raznih paragrafov (ki spadata na seji kot boben zajcu) in prepogosto vdanje solznim izlivom nekaterih iz vrst opozicije v Doberdobi.

Ze po prvi seji sedanjega mandata je K.G. napadel doberdobsko upravo češ, da so bile volitve odbornikov in župana nezakonite, kar pa seveda ni bilo res. Po drugi seji pa je K.G. napadel župana zaradi »netočnosti« zapisnika. Spominjamo se dobro te seje. Bivši občinski tajnik, ki je poznal slovenščino, je v zapisnik vnesel vse popravke, ki jih je zahtevala svetovalka Ferletič. Absurdno pa je takrat bilo, da je omenjena svetovalka kljub temu glasovala proti. (Verjetno je hotela ostati zvesta »načelom« opozicije.) Danes, ko ima doberdobska občina tajnika, ki ne pozna slovenskega jezika, je vprašanje zapisnika seveda košljivo in lahko pride tudi do pomanjkljivosti. Za to pa ni odgovoren župan. Bistveno je pri tem, da si enotno priporimo pravico imeti ne samo občinske tajnike, ki poznajo slovenski jezik, temveč tudi uradnike na pošti, sodiščih in v drugih javnih uradih. To pa je naloga vse slovenske javnosti in tudi prijateljev doberdobske opozicije, katerim pa so pri pogajanjih za sestavo odborov levega centra v Gorici in Trstu bolj pri srcu stolčki nego načelna vprašanja. (N. pr. obnašanje odv. Škerka v deželnem svetu!)

Porast obmejnega prometa

V letu 1966 se je obmejni promet v goriški pokrajini močno povečal. V tem letu je bilo 7.435.541 prehodov proti 2.837.870 v letu 1965. Samo pri Rdeči hiši so se prehodov povečali od 1.780.410 (leta 1965) na 6 milijonov 118.245 (1966). V enem samem letu je torej bilo 4.337.835 več prehodov.

Ogromni razvoj prometa, je povzročil pri tem obmejnem bloku nevzdržno stanje, saj je treba v gotovih dneh za prehod meje čakati tudi po eno ali poldrugeto uro. Zaradi tega prihaja spet na dan nujnost, da se odpre nov obmejni blok v Ul. Sv. Gabriela kot je že večkrat zahtevalo goriško prebivalstvo.

O tem problemu je razpravljala tudi goriški občinski svet, ki je soglasno sprejel resolucijo, ki so jo predložili komunistični svetovalci.

Z blokom v Ul. Sv. Gabriela bi direktno povezali Gorico z Novo Gorico. Upoštevajoč ta dejstva sta deželna svetovalca Jarc in Bergomas predložila predsedniku deželnega sveta interpelacijo, s katero pozivata deželno vladu, naj se zavzame za odpravo zaprek, ki še ovirajo otvoritev tega prehoda.

Nadaljevanje

DC proti slovenščini

žele dr. A. Berzantija je ta člen imperativnega ali direktivnega značaja. Zato ta člen niti ne prepoveduje niti ne dovoljuje uporabe slovenskega jezika v poslovanju deželnega sveta, saj mora biti to dopuščeno volji in sklepom deželnega sveta samega. Zato mi mislimo, da mora biti člen 101 sprejet takšen, kakršen je.

Tov. prof. Sema je v svojem govoru dejal, da je uporaba slovenskega jezika v deželnem svetu tudi način, kako naj se popravijo krivice fašizma in šovinizma nasproti Slovincem. Za to zahtevo morajo biti vsi Italijani, ki se sklicujejo na načela demokracije in verjamejo v demokracijo.

Po zahtevi komunističnih svetovalcev je sledilo poimensko glasovanje o členu. Kot je bilo predvideno po govoru načelnika demokristjanske skupine Mizzaua, so vsi

demokristjanski svetovalci glasovali proti členu 101 skupno s fašisti in liberalci. Tako se je po tem vprašanju sestavil desni center, čeprav je deželna vlada sestavljena iz predstavnikov levega centra. Pet socialdemokratov, med temi stari nasprotnik Slovencev prof. Dulci, se je izognilo glasovanju s tem, da so pred glasovanjem odšli. En socialdemokrat, prof. Bertoli, pa je glasoval za člen 101, za katerega je glasovalo tudi 11 komunistov, 7 od bivše PSI, 1 od PSIUP, 1 od SS.

V tej zvezi moramo pripomniti še sledeče. Ko gre za lov na Slovence so demokristjani kompaktni v prilizovanju, govorijo o krščanskih in demokristjanskih načelih in s tem skušajo preslepiti marsikatero naivneža ali pa politikanta. Ko pa gre za konkretizacijo teh obljub se takoj kompaktno znajdejo na stališčih MSI in PLI in se ponovno sestavi desni center v brk vsem levim centrom tega sveta. Slovenska skupnost, ki je tako zadovoljna s sporazumom glede tržaške pokrajine in občine, je sedaj opozorjena: KD jo rabi samo v trenutku, ko gre za sestavo majajočih se odborov, ko pa gre za uresničenje določenih zahtev jo pusti na cedilu, ne da bi se niti opravičila. Slovenska skupnost igra torej v zadnjih časih čudno vlogo podpornega stebra Krščanske demokracije, v zameno pa ne dobi nič. Slovenci pa trpijo samo škodo od tega sodelovanja, ker bi politika enotnega nastopa Slovencev po teh vprašanjih mnogo bolj zalegla kot hlapčevanje nekaterih ljudi.

Španija

orožjem v roki spopadli s pošastjo, ki je grozila svetu, jih ni več veliko živih... Mnogi so nadaljevali boj v Franciji, Italiji, Avstriji, Jugoslaviji, kjer je bila njihova skušnja dragocena pridobitev za porajajočo se narodno osvobodilno gibanje. Toda boj je zahteval žrtve in marsikdo izmed njih je v usodnih letih fašističnega terorja in okupacije, pred katerim je že v Španiji skušal rešiti svoj dom, izgubil življenje...

Vendar se danes že sivolasi možje in njihovi borbeni tovariši po drugih deželah z zaskrbljenostjo sprašujejo, ali ni svet zopet v takem položaju, da bo čez nekaj let neka druga skupina mlajših mož morala napiasti: »Bili smo v Vietnamu?«

Španija, Azija, Afrika ali Južna Amerika — mar ni vseeno kje se tuji vmešavajo v notranje zadeve narodov, kakor sta se nekdaj vmešavala Hitler in Mussolini v zadeve španske republike. Mar ni vseeno ali pišem leto 1936 ali 1966? Vselej in povsod bodo intervenci nalezli na odpor prizadetega naroda in za zgražanje svetovne javnosti. In 30 let po začetku španske državljanske vojne je, kljub slabemu spominu človeštva, le še prekratko obdobje, da bi ta nauk pozabili.

„5 FANS“

v KULTURNEM DOMU
v nedeljo, 29. januarja
ob 19. uri
P L E S P R I E D I
Slovenski akademski klub
»J A D R A N«
Visokošolci imajo popust

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.
44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12